

האדמו"ר מהאלמין
רבי שלום יהודה גראס שליט"א
חיבר למעלה מאלף ספרים על כל מקצועות התורה

הספד בהקמת מצבת הרבנית הצדקת מרת טויבא בת חיים אליהו ע"ה בהר המנוחות ירושלים י' תמוז תשע"ג

אור הזוהר 165 ★ תמוז תשע"ג

מפעל הזוהר העולמי טל: 0527651911

נפש הוא זכר ומצבה, כפירוש הריב"ן בירושלמי שקלים (פ"ה) במותר המת יעשה "נפש" על קברו, נפש פירוש מצבה על קברו לזכר וכו', עיי"ש.

~ ב ~

איתא בפרשת וישלח "ויצב יעקב מצבה על קבורתה היא מצבת קבורת רחל עד היום". החיד"א בספרו "נחל קדומים" מביא על פסוק זה את מאמר חז"ל: "אין עושין נפשות (מצבות) לצדיקים, דבריהם הן הן זכרון" (ירושלמי, שקלים, פ"ב, ה"ה). והוא מגיע למסקנה שמצבה צריך להקים רק לצדיקים, גאוני תורה ורבנים גדולים, ואילו על קברו של אדם פשוט אסור להקים מצבה. והחיד"א מוסיף כי כך פוסק גם הרמב"ם, וכך נפסק בשו"ת הריב"ש וב"נזר קודש". אך דין זה לא נתקבל אצלנו, ואין אנו מדקדקים בו כלל וכלל. כן מקימים מצבות גם על קבורתיהם של צדיקים, למרות המאמר בירושלמי.

ופירשו המפרשים על הפסוק - "היא מצבת קבורת רחל עד היום", שרחל עצמה אינה צריכה למצבה, כי אין הצדקת זקוקה למצבת אבן, ברם זוהי "מצבת קבורת רחל" - מצבת הקבר, למען ידעו בני "עד היום" היכן הקבר מצוי, כדי להשתטח עליו ולהתפלל שם.

חז"ל אמרו (אבות פ"ד): "ואל תנחמהו בשעה שמתו מוטל לפניו", אבל בשעת הקמת המצבה מותר כבר לנחם את הבנים ולומר להם - אל תבכו למת ואל תנוודו לו, מפני שאתם זכיתם לאמא צדקת שעשתה כל ימי מצוות ומעשים טובים, ועתה הגיע הזמן שיתקיים בה מה שכתוב "אשת חיל מי ימצא וכו' תנו לה מפרי ידי" ויהללוה בשערים מעשיה" (משלי, ל"א) ואין הקב"ה מקפח שכר כל ברי', כדאיתא בגמרא (מגילה כ"ט) "ואהי להם למקדש מעט אלו בתי כנסיות ובכתי מדרשות שבבבל", וקשה למה נקראים "מקדש מעט"? וביארנו לעיל משום

"נדיבי עמנו נאספו עם אלקי אברהם" במקום הזה, ובאנו היום לגמול חסד לזוגתי להבחל"ח הנפטרת הרבנית הצדיקת מרת טויבא בת הרב חיים אליהו ע"ה.

~ א ~

חז"ל אמרו (ירושלמי פ"ב-ה) מותר המת בונין לו "נפש" על קברו, ופירש הרע"ב "מצבה", וקשה להבין מדוע נקראת המצבה נפש? ואפשר לומר שהטעם הוא כי כפי שכתבו המקובלים, המצבה היא תיקון לנפש, אבל מדוע היא תיקון לנפש לא גילו לנו. אבל באמת לולא המצבה במשך הימים היתה הנפטרת נשכחת בכלל, ועל ידה מתאספים הבנים והמשפחה על קברה, ובכואם שמה בראותם שאחר העבודה הקשה שעבדה כל ימי חייה לא נשאר להנפטר בעולם הזה יותר מן הד' אמות של קברה והאבן העומד עליה, וקוראים מה שכתוב על המצבה, על ידי זה מתעוררים המתאספים לתשובה, בכואם לידי ההבנה שאי אפשר שזה הוא תכלית הבריאה, כמו שהמשנה ברורה (סימן קנ"ו בשער הציון סק"ג) האיר עינינו באמרו "וכדי שלא ירמה אותו היצר יתבונן אלו הי' מתחייב לזון את חבירו ולהלבישו לפי ערכו מה הי' אומר אז איזה דבר הוא הכרח", עכ"ל.

וב"ל זה הוא כקילורין לעינים, כי בזה היסוד יוכל האדם לדון על כל מקום ועל כל זמן ולכל אדם לפי מה שהוא, ובלבד שלא יונה את עצמו אלא יתבונן בזה על דרך האמת. ועיי"ז יכולים להחליט שהעיקר הגדול ותכלית הבריאה הוא לעשות מצוות ומעשים טובים, כי רק אותם המעשים טובים שעשה לוקח האדם עמדו, והרהורי תשובה אלה של הבנים ההולכים בדרך התורה נכתבים לטובת אבותיהם, וזה הוא תיקון הנפש עליו רמזו המקובלים. וזהו שפירש זקני הרע"ב ז"ל.

פעם אני טובל בשבילם, וכעת ניתוסף לי עוד טבילה לטובת נשמתה ע"ה.

ולכן אם עושים דבר טוב לשמה ולזכרה יכולה נשמתה ללכת מחיל אל חיל בעולם העליון ע"י התורה והתפלה שעולים למעלה ע"י המתפללים בבית המדרש כשר שלא מדברים בעת התפלה, שאם ח"ו מדברים באמצע התפלה הולכים כל התפילות לבתי הכומר, כמו שכתוב בכת"ס, [ראה בספר עניית אמן כהלכתה באריכות], ועל כן כשאומרים קדיש שמונה עשרה לטובת נשמתה.

החפץ חיים אומר: בני אדם בדרך כלל דואגים תמיד איך לחיות בתנאים יותר טובים, אבל אינם חושבים על המיתה איך למות ומה לקחת לעולם הבא. ובאמת ספק גדול הוא האם ישיגו את החיים הטובים, אבל אין ספק, כי בודאי יגיעו למיתה ועליהם להתכונן לזה.

הטעם שמקיימים מצבה לנפטר, זה לא מחמת שזכרונה לא ישכח, כי זה בלתי אפשרי, הן מטעם מעשיה הטובים שיזכירוה תמיד, והן האם מסוגל בעל נאמן לשכוח את אשתו האהובה? או הילדים האם הם ישכחו פעם את אמם המסורה והנאמנה? אלא כדי לסמן את מקום קבורתה, שיתאספו הנה בני משפחתה וידידיה לשפוך תפלתם ולבקש שהנפטר תפעל ישועות למענם. וראי' לזה כי יעקב אבינו הקים מצבה על קבר רחל ולא כדי שלא ישכח זכרה, אלא כמ"ש רש"י (בפרשת ויחי) שכאשר יעברו בני ישראל על יד קברה היא תבקש רחמים עליהם, כמ"ש "קול ברמה נשמע רחל מבכה על בניה". גם פה ביום צרה, או ביום שמחה משפחתית יבואו הנה הילדים לשפוך שיח לאמם ז"ל.

ונתקיים בה "קול ברמה נשמע רחל מבכה על בניה" – כי על ידי הקול של התפלה בבתי מדרשים

שבגלות נחרבים בתי הכנסת במשך הזמן, ולכן נקראים רק בבחינת מקדש מעט כבית ארעי, מה שאין כן בתי הכנסת שבארץ ישראל אם נזהרים שלא לדבר באמצע התפילה, יש להם קיום עולם, ולכן הם בבחינת מקדש רב ודירת קבע, וכעת שזכתה שכניה הקימו בתי מדרשות ומזהירים שם שלא לדבר, שבית מקדש כזה נקרא דירת קבע, דירת עולם לתורה ולתפילה בארצנו הקדושה, אפשר להגיד עלי' מ"ש בפרשת האזינו "כי אשא אל שמים ידי ואמרתי חי אנכי לעולם", ר"ל חיים הנצחיים בעוה"ב, שעיי"ז נשמתה חי' והולכת למעלה למעלה בעולם העליון.

אפשר שלכן נק' האדם כל זמן שהוא חי בבחינת "הולך" כי ע"י מצוות ומעשים טובים ילך מחיל אל חיל היינו ממדרגה למדרגה, אבל היהודי צריך להשתדל שגם בעולם הבא יהי' בבחינת "הולך", כמו שכתוב "ונתתי לך מהלכים בין העומדים" (זכרי' ג. ז.). לכן אמרו חז"ל כי בעולם הבא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ועוסקים בתורה ונהנים מזיו השכינה (ברכות יז.). כן אמרו חז"ל, אם אומרים דברי תורה או הלכה בשם תלמיד חכם, אז שפתותיו דובכות בקבר, ר"ל כאילו היה ממשיך ללמוד גם בקבר.

וידוע דברא מזכה אבא ואמא וכן תלמיד לרבו. על כן הורים המניחים בנים ההולכים בדרכיהם הרי הם כאילו לא מתו, וכמו שאמרו חז"ל כי כל המניח בן כמותו כאילו לא מת, וברא בעשותו מצות ה' עושה נחת רוח לאבא ואמא' בחייהם וגם לאחר מותם, ובשכר זה ינצלו הוריו מדינה של גיהנום ויזכו ליום שכולו טוב וליום שכולו ארוך, וכמו שכתב הפלא יועץ שלא ישכח מאבותיו כל ימי חייו אפילו יום אחד, ולכן התנאתי הרבה פעמים שכל מעשי המצוות שאני עושה יהיה לטובת נשמתם, וגם אני מזכיר נשמת זקני וזקנותי, וכמעט כל

ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט גו'.

(ד) עיין סנהדרין דף ק"ד ע"א. זוהר פ' וירא (דף קט"ו סע"א). תוספת לזוהר ח"ב (דף רע"ג ריש ע"ב). פ' אחרי (דף נ"ז רע"א). ז"ח פ' יתרו (דף ל"ה ריש ע"ד). קונטרס "חסדי עולם" (להר"ר ראובן מרגליות) שבסוף ס' חסידים (הוצאת הני"ל) לסימן תר"ה (ע' תקצ"א ואילך).

(ה) וראיתי מעשה נפלא, ומעשה שהיה כך היה:

במדינת ליטא בדורות הראשונים הי' אדמו"ר אחד מפורסם בחסידות ושמר רבי זונדיל החסיד, ובאותם הזמנים הי' קשה מאד ליסוע מעיר לעיר מפני שלא הי' לא מסילת ברזל ולא כבישים, אלא הנסיעה הייתה ע"י שיירת עגלות ובדרכים מסוכנות, והשיירה הייתה יוצאת רק פעם בשבוע. נתפרסמה השמועה כי רבי זונדיל מגדל יתומים ומלמד אותם תורה, שמע בחזר אחד יתום מאביו שלבו חשקה בתורה ולא הי' מי שילמד אותו. אמר לאמו שהוא רוצה ללכת אצל האדמו"ר הזה. מובן שאמו לא רצתה. סוף-כל-סוף פייס אותה, ומפני עניותו הלך רגלי עד שהגיע אצל הרבי הני"ל וישב שם במשך חדשים ונהי' כאחד מבני ביתו.

(ב) כתב הרב חמדת ירושלים (דף ל"ב), אע"פ שהתורה והתפלה הם הדברים העומדים ברומו של עולם עם כל זה אינו דומה לימוד תורה שבחוץ-לארץ לארץ-ישראל כמ"ש חז"ל עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ-ישראל ובתי כנסיות ובתי מדרשות שבירושלים ת"ו נאהבים וחביבין לפני המקום ב"ה יותר מבתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם. ובילקוט תהלים (סימן פ"ו) וז"ל: אוהב ה' שערי ציון, בכל מדינה ומדינה יש למלך פלטין אחד, לאיזה הוא אוהב מכלם לפלטין שהוא בתוך מדינתו, א"ל הקב"ה מחבב אני בתי כנסיות ובתי מדרשות, ולמי אני מחבב יותר מהם שערי ציון שהיא פלטין שלי, וידוע שכל תפלות וברכות של כל ישראל שבארץ ישראל ובחוץ-לארץ עולים ובאים לנקודת ציון בית קדשי הקדשים ומשם מתחברים ועולים לרקיע.

(ג) עיין ב"ב (דף קט"ו ע"א): דוד שהניח בן כמותו נאמרה בו שכיבה, יואב שלא הניח בן כמותו נאמרה בו מיתה, עכ"ל, עיי"ש בארוכה, ובחדא"ג מהרש"א שם.

ועיין ב"ר (פמ"ט, ה), וז"ל: כל מי שיש לו בן יגע בתורה כאילו לא מת כו', עכ"ל. וכן הוא בתנחומא באבער תולדות א'. פס"ז עה"פ (וירא יח, יט) כי

ולהזכיר שבחו וכו' ומזכירים מדות טובות שבו ומוסיפין בהם קצת רק שלא יפליג, וכל המוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופרן ומניחם בבית גנזיו, וכל המתעצל בהספדו של אדם כשר אינו מאריך ימים, וראוי לקברו בחייו כמבואר כ"ז בשו"ע וש"ך, שם.

ובפוסקים מובאים דברי הגמ' (שבת קנ"ג.) "אחים בהספידא דהתם קאמינא", וע"כ סמכו דצריכים לעורר את הצבור כיון שהוא (נשמת הנפטר) נמצא בשעת ההספד, ובפרט לדברי הגליון מהרש"א שם בשו"ע, דההספד מציל את הנפטר הנספד מגיהנם.

ע"כ אנו צריכים להתעורר בכל לב ונפש לטובתינו ולטובת הנפטר ביום שלשים והקמת מצבה, הוא היום שקבעו לבכי ולמספד כמבואר בשו"ע.

איתא בגמ' (מגילה ט"ו ע"א) "אמר ר"א אמר ר' חנינא, צדיק אבד לדורו אבד - משל לאדם שאבדה לו מרגלית, כל מקום שהיא מרגלית שמה, לא אבדה אלא לבעלה".

חז"ל דרשו (ירושלמי, תענית פ"ד ה"ב. ילק"ש בשלח ט"ו, רנ"א) עה"כ (ישע"י נ"א ט"ז) ואשים דברי בפיך - זו תורה. ובצל ידי כסיתך - זו גמילות חסדים. ללמדך, שכל מי שהוא עוסק בתורה ובגמילות חסדים, זוכה לישוב בצלו של הקב"ה. וכן אמרו (ילק"ש רות ב', תר"ב) גדול כוחן של גומלי חסדים,

כשראה תלמידו כך נפל ונתעלף ולא ידע למה זה. בא אחד מהזקנים והשיב נשמתו, אמר לו בני אולי לא ראית טוב, ואתה רוצה לראות את רבך שוב? עוד פעם קרא רבי זונדיל רבי זונדיל, והנה אפרים רואה שרבו בא מעוטף בטלית ומוכתר בתפילין, ושוב רמזו לכלבים והתנפלו על רבי זונדיל והרגו אותו כבראשונה במיתה משונה שעשו כל גופו לגורים. שוב תלמידו נפל ומת בו במקום, שוב החזירו את רוחו ונשמתו של הבחור והכניסו אותו בתוך האולם.

שאל ממנו הזקן הישיש מה למדת ממנו, ועל איזה מצוה אתה מחזיק יותר מכולם, והבחור מרוב פחדו אינו משיב. פתחו התיק שלו וראו רשום בתוך התיק שהבחור אפרים תלמידו של רבי זונדיל מדקדק במצות ציצית* יותר ויותר. אז אמרו לו תוציא הטלית קטן שלך ונראה אם זה כשר, והוא עומד כמת לפנייהם ולא הי' מזיז לא רגל ולא יד, אז הוציאו הטלית קטן שעליו ומצאוהו שפסול, אמרו לו זהו המצוה שחביב עלינו? תיכף הוציאו אותו החוצה רמזו לכלבים והתנפלו עליו והוציאו לו את שתי העינים של הבחור וקרעו לו את שתי רגליו ונפל כמת ארצה בוכה וצועק אמא אבא אבא אבא, תרחמו עלי, וכיוצא תפלות של בכי. פתאום בא אחד מהישישים וספר בידו ואמר לו אם אתה לא מקיים וראיתם אותו למה לך עינים?

הם י"ו וחמשה קשרים כפולים הרי עשרה עולה כ"ו כשם הוי"ה. ועי' באה"ט סי' נ"ט סק"ג.

עוד כתב שם (באות כ') טעם שמנשקין הציצית בלעד קיימת, כי "לעד" עולה ק"ד כמספר הציצית שעולים ק"ד, כי ארבע פעמים שמונה עולה ל"ב וכל ל"ב חוטים הם שזורים, ב' פעמים ל"ב עולה ס"ד, וחמשה קשרים כפולים בכל ציצית שהם עשרה קשרים בכל ציצית עולים ארבעים, מ' וס"ד עולה ק"ד, באופן שתיבת לעד עולה מנין הציצית.

ובספר רפאל המלאך (אות צ') מביא שמצית ציצית יש בה סגולה גדולה לכמה עינים ושקולה כתר"ג מצות, ומצלת האדם מן החטא, ומשמרתו מכל רע, וכמו מזוזה לבית כן ציצית לגוף. כי היא הנותנת לאדם את הכח של אור מקיף,

נשמתה עולה למעלה למעלה ואז נתעוררה, ומבכה על בני, תתפלל על בני שיזכו לברכה והצלחה וזיווגים הגונים ולאריכות ימים ושנים טובים ושיקימו ושיראו דורות ישרים מבורכים.

בספר הקדוש הישר והטוב, להגה"ק מליסקא בעל אך פרי תבואה זי"ע, כתוב לאמור, בהספד על אדם חשוב אחד, וז"ל:

"שהיה אוהב תורה ולומד בעת שהיה פנוי, ובעל הכנסת אורחים ביתו הי' פתוח לרוחה ובפרט לעוברים ושבים, ושמעתי מצדיק אחד שאמר על הפסוק (במדבר ל"ג, א') אלה מסעי בני ישראל, דהיינו אותן שעוזרים להולכי דרכים לנסוע ממקום למקום הם בבחינת הל"ו צדיקים, דהיינו אל"ה מסעי בני ישראל, אל"ה בגימטריא ל"ו", עיי"ש.

החשוב הנפש הט"ו בשער חשבון הנפש מספר "חובות הלבבות" הוא, בהתעוררות האדם בעצת חכז"ל "יזכור לו יום המיתה", אנו כעת ג"כ עוסקים ביזכור לו יום המיתה, במלאת "שלשים" לפטירתו של אמינו ע"ה.

מעיקר הדין אנו חייבים כמבואר בשו"ע יור"ד (סי' ש"ד ט) להספיד על המת כראוי וחייבים להרים קול לומר דברים המשברים את הלב כדי להרבות בכי

כל חצי שנה היה הולך לבקר את אמו, בעת מועדים וחגים, כגון בפסח ובסוכות. לאחר שנתיים בעת חזרתו מביתו אל הרבי טעה בדרכו ונכנס למדבר שםם ולא ידע אפוא הוא נמצא, בינתיים ירד הערב והי' מפחד מלסטים וגם מהחיות, והי' בוכה ומתפלל אל ה', ופתאום ראה מרחוק איזה פלטין אחד יפה ותיכף רץ בשמחה רבה אל המקום עד שהגיע לדלת, ופתאום נודעו וזרו אחרנית.

והנה יצא קול מהפלטין וקרא: אפרים, אפרים בא הנה, כששמע הבחור שקוראים לו לא הי' לו ברירה אחרת וניגש ליד הדלת, והסתכל בפנים הפלטין וראה שם אולם גדול, ובתוכו שולחן ארוך כפי גודל המקום ומסביב לשולחן יושבים זקנים וישישים וכל אחד ואחד דומה למלאך ה' צבאות ובאמצע השולחן הי' יושב הזקן שבכולם ואמר לו: בני אולי אתה רוצה לראות את רבך רבי זונדיל החסיד?

והבחור מרוב הפחד נתפס לשונו ונרעדו ברכיו ולא יכול לעמוד, ופתאום שמע קול קורא רבי זונדיל רבי זונדיל בא הנה, וראה הבחור, שרבי זונדיל בא מעוטף בטלית ומוכתר בתפילין כמו שהוא מכירו והוציא הזקן את ר' זונדיל החוצה, ושם ע"י הדלת היו שני כלבים שחורים והזקן רמז לכלבים, ומיד התנפלו הכלבים על רבי זונדיל החסיד וקרעו אותו לגורים.

* בספר קדושת לוי (על פרקי אבות) כתב, ידוע שיש צדיקים אשר המה צריכים לעבור על הגורים גזרי עצים ואש הגיהנם, כדי להעלות משם נשמתן של רשעים שיש להם איזה שייכות בשורש נשמת הצדיק, ומדי עברו מתדבקים בו בהצדיק ומצפצפין ועולין. והוא ענין מאמר רז"ל שיהי' לכל אחד מישראל שני אלפים ות"ת עבדים מאומות העולם, והוא כי ע"י קיום מצות ציצית כתיקונה, יעלו עם הצדיק המקיימה שני אלפים ות"ת ניצוצות הקדושות מעמקי הקליפות.

ובספר מדרש תלפיות (אות כ') כתב בשם הרב הגדול המקובל האלקי כמהור"ר אברהם היכני זצ"ל שיקח הציציות בידו וישים אותם נגד לבו ויעכבם שם עד שיאמר "ותורתך ודברך ישים על לבו" וינשק אותם משום דיש"ם ברת"י יהי שם ה' מבורך שהוא השם הוי"ה הרמז בכל ציצית, דשמונה חוטים שזורים

אלא לבעלה", לנו – אבדה המרגלית ואור היום הפך לחשכת לילה.

צריכים לדעת כי המקום שהאדם נקבר הוא גזירה מן השמים שבמקום הזה תהי' מנוחת כבודו, כמבואר בחז"ל. וזה אפשר להוכיח שאמר יעקב אל יוסף וכו' ונשאתנו ממצרים וכו'.

מה גדול הכאב לראות סוף האדם, בעת יציאתו מן העולם ופרידתו מבניו ובנותיו ומן הרעים האהובים, הוא נפרד מהם עד עולם ולא יוסיף לבא כמאמר דוד המלך ע"ה והוא לא יבא לנו, רק אנחנו נבוא אליה. ע"ז באמת נישא נהי בצער ויגון כי כל לבב דוי. ועיננו תזל מים מבלי הפלגות על אבידה שלא תשוב עוד, אבל נחמה אחת יש לנו על שברנו.

ונקדים דברי הזוה"ק בפ' תצוה עה"פ ואתה תצוה וכו' מבואר שם דאתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא, דהיינו בכל דור ודור שיש שם צדיק מקבל ניצוץ נשמת משה רבינו, ובזה הכח יכול להשפיע לכלל ישראל.

ובספר משכיל אל דל מבואר כמה פעמים דתלמי חכם שלומד תורה לעצמו בלבד הוא בבחינת עקר שאינו מוליד, ואם לומד תורה עם אחרים, אז הוא נקרא צדיק, וכל הלומד את חברו תורה כאילו ילדו, וכל התורה ומצוות שתלמידיו לומדים ומקיימים זקופים על חשבוננו. וידוע קושיות המפרשים על הפסוק "וימת שם משה עבד ה'" (דברים לד, ה') הלא לאחר מיתה איך שייך להיות עבד ה', הלא כיון שמת נעשה חפשי מן המצוות (שבת דף ל'). ומתוך ע"ז בספר מבשר צדק וזהו תוכן דבריו ז"ל:

מי שמרביץ תורה בתלמידים והוא מזכה את הרבים, זוקפים את תורתם ועבודתם של התלמידים לזכותו

שאינן חוסין לא בצל כנפי הארץ, ולא בצל כנפי השחר, ולא בצל כנפי השמש, ולא בצל כנפי הארץ, ולא בצל כנפי החיות – אלא בצלו של הקדוש ברוך הוא.

ועוד אמרו (דרך ארץ ובה, פ"ב) "הרחמנין ומאכילי רעבים ומשקי צמאים, ומלבישי ערומים, ומחלקי צדקות, עליהם הכתוב אומר (ישעי' ג' י') אמרו צדיק כי טוב" [וסיום הכתוב, כי פרי מכלליהם יאכלו].

הרבנית הצדקת ע"ה היתה מפורסמת ברחמנותה, ושהאכילה רעבים וכו' וכו' בדרגה עילאית ביותר. ואפילו שבשנים הראשונות ל"ע האכלנו לעניים בשר טרף מהקהילה הקדושה שקראו לזה שחיטת סאטמאר [שאחר שנהייתי שם שוחט ראיתי שאכלנו ממש טריפות, ובמקום לקיים מצוות הכנסת אורחים כהלכתה נחשבנו בשמים בין מאכילי טריפות לרבים, (בשוגג), אבל זאת נחמתי שחינו אז בדחקות גדולה מאוד, שלא היה לנו ליתן אלא פחות מכזית לאורחים, כי קיבלתי מאימי עליה השלום עוף קטן לשבת, ומזה אכלו לפעמים 14 אנשים, וזה כואב לי כל החיים, וצריך לעשות הרבה תשובה על זה, והוא רחום יכפר עון, ואני לא טעמתי כמעט מהבשר עוף, שרציתי שיהיה לי, לאורחים יתומים ושבורי לב שבאו אלינו כל שבת ומוצאי שבת], ובכלל, פעולותיה הכבירות לתורה וחסד הן ליחיד הן לרבים – היו מעוטפות בהארט פנים שע"ז אמרו חז"ל (כתובות ק"א ע"ב) "ולבן שנים מחלב – טוב המלכין שינים לחבירו, יותר ממשקהו חלב". ובודאי נתקיימו בו דברי חכמינו ז"ל שחוסה בצלו של הקב"ה, ובמחיצתם הטהורה של אבוה"ק זי"ע צדיקי עולם שהי' קשור אליהם בכל לבו ונפשו, וכמאז"ל (ילק"ש משלי י"ב, תתקמ"ט) "כל מי שישן על מטתו בלילה ומחשב בלבו ואומר: למחר אני משכים ואעשה טובה עם פלוני – עתיד לשמוח עם הצדיקים לעתיד לבא". "כל מקום שהיא מרגלית שמה – לא אבדה

גלגלו עלי רחמים מן השמים שתבוא אתה הנה, כדי שתציל את נפשי מהצער הזה.

ואתה בני, תקום תיכף תלך לביתי ותחפור תחת מטתי מצד הראש ותמצא שם בתוך כלי אחד הכסף של היתומה ותתן לה.

אמר לו התלמיד, רבי אפוא אני נמצא, אמר לו הנה אתה נמצא קרוב לעיר, פתח עיניו וראה חומת העיר, תיכף רץ לבית הרבי וראה את היתומה בוכה ודורשת כספה, תיכף נכנס לבית הרבי והוציא את הכסף שלה ומסר בידה,

במסכת שבת, כל הזהיר במצות ציצית זוכה ומשמשין לו ב' אלפים ות"ת עבדים. וכבר נשאלתי מאת משכיל אחד, הלא כמעט כל היהודים בערך עשרת מיליאן לובשים ציצית ומאין יהיו כל כך עבדים בעולם, אבל האמת הוא שצריך לבקש אחד בעיר ושנים במשפחה אשר יהי' זהיר במצות ציצית שיקיים המצוה כראוי בכל פרט" וקדוקי, ואנכי רוצה לזכות את הרבים בעצתי, וכל השומע לי יענם לו, עכ"ל.

ובספר "טעמי המנהגים" דף תקסט מביא בשם הצדיק הקדוש מוהר"ר יעקב יצחק מלובלין זצוק"ל, סגולה לחולה, להסתכל על הציצית, ע"כ.

כעבור כמה רגעים בא רבי זונדיל ואמר לו בני, אל תבכה ולא תצטער, תדע כי כל מה שראית אמת הדבר ולא חלום. תיכף ריפא לו את העינים והרגלים ואמר לו: בני, לאחר שאתה הלכת לביתך, מיתתי היתה פתאומית ודנין אותי כמו שאתה ראית, ולא תחשוב שמצאו בי שום עוולה ח"ו, אלא כל העונש הזה בא לי עבור יתומה אחת שנתנה לי כסף לשמור, ועכשיו היא רוצה להתחתן, ובאה אצל אשתי ודורשת הכסף, ואשתי אינה יודעת אפוא מונח הכסף. ועל כל דמעה של היתומה דנים אותי באופן כזה, לכן

אבל זאת רעה חולי שאף אחד מאלף אינו מקיים מצות ציצית כראוי, כי מלבד זה שחסר מצות תכלת, אבל גם מצות לבן אינו מקיים, כי כמה דקדוקי דינים יש במצות ציצית כמבואר בשלחן ערוך, וצריך לזכור העיקר שצריך להיות גריל הציצית נוטף על הכנף, והדין מבואר היטב בסידור הרב הרז"ש זצוקלה"ה איך לעשות עצה על ידי התקשרות חוט של תפירה שהציצית יהיו נוטפין תמיד על הכנף. ועוד יש עצה טובה יותר קלה דהיינו שימשוך את הגריל אל הנקב ויעשה חוט תפירה שנקרא "פעקילקא" על הגריל סמוך אל הנקב. ובכך יהי' הגריל תמיד תחת חוט התפירה ולא יזוז משם, ולא לחנם אמרו

מעשיו אז כל המצוות שיעשה הם על ידו (וגדול המעשה יותר מן העושה קל וחומר כשנכפיל ריבוי פעולות מעשה התיקון במעשי המוכח מהיום והלאה) יטול שכר כמו העושה עצמו ואם לא ישמע לו אזי יטול את הטוב ממנו כמו שכתב האר"י ז"ל והוא בסוד זכה נוטל חלקו וחלק חברו בגן עדן והרשע נוטל חלקו בגיהנם, עכ"ל (ועיין בספר חסידים באריכות גדול).

וידוע שבעולם העליון יש הרבה בתי מדרשים, לכל בית מדרש נקרא ע"ש מסכת כגון ביהמ"ד מסכת ברכות יבמות כתובות, בית מדרש של הבית יוסף, בית מדרש הרמ"א, והזוהר וכו'.

וב"ב מסכת שלמד בעוה"ז יוכל לילך בעוה"ב לבית מדרש של מסכת פלונית, ובשביל זה צריך כל אדם ללמוד כל חלקי התורה כדי שיוכל לילך לכל בית מדרש לשמוע תורה מהקדוש ב"ה וב"ש לבד.

ובמו שביארנו לעיל בשם הילקוט שמעוני גודל כוחן של גומלי חסדים שחוסין בצלו של הקב"ה.

וב"ב עסקה הרבנית ע"ה בג' דברים שהעולם עומד עליהם, תורה עבודה וגמ"ח, שעזרה לנו בכל העבודת וזיכוי הרבים שאי אפשר לספר ולתאר במסירות נפש ממש שיכול להיות שהיא חד בדרא בדברים גדולים אלו, וידוע שעוד בשנת תשל"ג הכינה עצמה להישאר אלמנה ל"ע, ועל ידי זכתה לחיות עוד 40 שנים וזכתה לקיים כל היום חונן ומלוה וממילא וזרעו לברכה.

והניחה אחריה בנים כמותה, זרע ברוך ה' תפארת בנים אבותם - בוודאי תהי' למליצה ישרה לכל המשפחה, ועבור כלל ישראל, ובודאי תפלתה לא תשוב ריקם, שלא ישמע עוד שוד ושבר בגבולנו ונזכה לישועתן של ישראל מתוך רחמים וחסדים בביאת גוצבב"א.

של הרבי, כאילו עשה הוא את כל אלה, ואפילו לאחר מיתתו, כפי ששנינו במשנה: "משה זכה וזיכה את הרבים זכות הרבים תלו' בו" (אבות פ"ה מכ"א). והיא זכתה להיות לי לעזר לזכות את הרבים בכל יסודי הדת.

הרי איפוא כל התורה והמצוות אשר יקיימו ישראל עד סוף כל הדורות תיזקפנה לזכותו של משה רבנו, ממילא הוא מוסיף להיות עבד ד' לאחר "וימת שם"...

וזהו גם הכוונה שבדברי המשנה: "אם אין אני לי מי לי וכשאיני לעצמי מה אני" (אבות פ"א מ"ד) - שהרי קצרים חייו של אדם מכדי שיוכל לפעול דבר מה לכבוד השם יתברך, ואילו לאחר מיתה הרי שוב אין עבודת השם, "כיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצוות" (שבת ל'), לפיכך העצה היעוצה היא, ללמד תורה לאחרים ולזכות את הרבים, כי אז עבודת השם של האחרים נזקפת לזכותו גם לאחר מותו. וכך הוא פשוטם של דברים: "אם אין אני לי", אם אין אני עושה אך ורק בשביל עצמי, אלא מלמד אני גם לאחרים - "מי לי" - הרי כל מי שעושה מעשים-טובים, נזקפים הם לזכותי כאילו אני עשיתי; אבל "כשאיני לעצמי" - אם עושה אני רק בשביל עצמי ואיני נותן דעתי על אחרים, אזי "מה אני" - מה כוחי ומה גבורתי לפעול בתקופת חיי הקצרה..."

וב"ב מבואר הגר"א שמי שעוסק בזיכוי הרבים בתוכחה נוטל את כל המצוות של המוכח עד סוף כל הדורות לחלקו. ועידוד גדול להתאזר בעוז ולכבוש את ביישנותו ולהוכיח לאחרים מצאנו בגר"א למשלי (פרק י"ח ט"ז):

"שִׁעוֹרָם יראה אדם להוכיח את חברו על דבר שעושה לא טוב (פירוש לשונו: לא רק בעבירה ממש אלא גם על דבר לא הגון, כבתוספות ד"ה כבר בברכות ל"א): כי אם ישמע לו ויטיב את

תפחד כלל מכל דבר שקורא ח"ו, ואמרתיה לה שגילו לי, שאולי בעוד כחודש אני צריך להיפטר מן העולם, ואבא שלי גם חי 28 שנה, והאר"י הקדוש, ועוד צדיקים שתיקנו את העבודה שלהם בזמן קצר, וסיפרתי לה מה שהרבי מסאטמאר זי"ע בעל דברי יואל אמר לי, כששאלתי אותו מה לכתוב במצבה של אבא שלי ע"ה, (כי הייתי אז בן 16 שנה), והרבי זי"ע ענה לי, באות י' של "שעיה לכתוב ימיו השלים, והשאר לא חשוב מה שכתוב וכו', [וקרא אחר כך לכל השוחטים ואמר להם כי אבא שלי ע"ה הסתלק בעוון השוחטים, ואמר להם שיעשו שיעור בספר הקדוש שמלה חדשה, שזה סגולה שלא יאכילו טריפות, כך סיפרו לי השוחטים, [והדפסתי בשעתו בספר שו"ת זבחו זבחי צדק], והשיעור שעשו היה רק פעם או פעמים], אז אמרתי, כפי הנראה כך נגזר בשמים, וצריכים הכל לקבל בשמחה.

עוד אמרתי לה, שגילו לי, שאם אני אזכה, יבואו עלי ביזיונות גדולים, ואולי זה יכפר עלי שאוכל להישאר בחיים, [וכפי הנראה זה עבד ונשארתי בחיים, כי הביזיונות היו ביזיונות כאלו, שהבעל שם טוב והצה"ק רבי נתן אדלר זי"ע זכו לביזיונות כאלו ששמו אותם בחרם, כשנלחמו נגד השוחטים, כמו שהבאתי באריכות בספרי השחיטה].

יצאתי לשלושה חודשים לגור בפנסילבניה, על יד בית השחיטה ששחתי (סומר סט פנסילבניה), והתכנית היתה להכין עשרה מכתבים גדולים לכל הרבנים, עם כל הפרטים בכדי שידעו הכל אודות השחיטה, ואיך שבסופו

ובלילה בא הרבי בחלום ואמר לו תנוח נפשך בגורל הצדיקים לאחר אריכות ימים ע"כ המעשה.

וכאן אנו רואים שגודל הזכות של ברא [בן] מזכה אבא [ואמא] ותלמיד מזכה לרבו, וממילא ההורים המניחים בנים ההולכים בדרכיהם כאילו לא מתו. ולכן אם עושים דבר טוב לשמה ולזכרה יכולה להיות נשמתה הולכת מחיל אל חיל בעולם העליון ע"י התורה והתפלה שעולים למעלה ע"י העומדים ומתפללים בבית המדרש.

ו) בשנת תשל"ג לפני שיצאתי במלחמה גדולה נגד המאכילי נבילות טריפות, שהשוחטים בעלי בתים קראו לזה שחיטת סאטמאר [אפילו שהיה כתוב בעיתון מארגען דזשוראל, מכ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר בעל דברי יואל זי"ע, שלא הוא ולא הקהילה נותנים הכשר על הבשר שקוראים להם סאטמאר, ומה שנפלא שהבעלי הבשר הוציאו את המודעה הזאת מהספרייה שברחוב חמש אוונוי במנהטן, כדי שלא יישאר זכר מזה, כידוע] ותכונתי מלחמה גדולה מאוד, ידעתי שעומדים להרוג אותי בתוך חודש אחרי שאצא למלחמה הזאת, כי ידעתי וראיתי ששוחט אחד יש לו רובה, ולמד לירות, לכן הכנתי נפשית את הרבנית ע"ה שיתכן ותשאר אלמנה ל"ע, ותצטרך להתחזק בכוחות כדי לגדל את הילדים, למדנו ביחד ספרי אמונה ובטחון של: "ראשית חכמה", "חובת הלבבות" "שער הביטחון", "עת לעשות" מרבי הלל מקאלאמייע זי"ע, ועוד, לחזק אותה עם אמונה בה' כמו שצריך, שלא

החלטתי שאני הולך להדפיס 5000 ספרים מסוג זה, ואשלח אותם בדואר לכל עיר וויליאמסבורג, וכך כולם יבינו שאוכלים טריפות!

אבל לא היה לי כסף, החלטתי שהיות וקיבלתי אז (פור סטעמס) תלושי מזון לילדים, עשיתי חשבון שאני שאקח מהכסף הזה [מאוכל של הילדים] - שזה שווה שתי שנות תלושים - (פור סטעמס) ולא לתת לילדים גבינה וכו', [כמובן הרבנית הסכימה לזה] שזה היה עיקר הכסף בשביל האוכל, וכך על חשבון כזה, מותר לי לקחת הלוואות וחובות, מפני שיש לי חשבון איך לשלם. [ראה גליון השי"ס ביצה דף י"ד ע"ב].

לא יכולתי להדפיס את הספר על שמי, מפני הסכנה הגדולה, שבטוח יהרגו אותי תיכף ומיד ח"ו, שידוע שהשוחטים הם השולטים בעיר.

לכן התחלתי להגיד דרשות בישיבות הגדולות, כמו תורה ודעת, חיים ברלין, ועוד ישיבות, והסברתי להם שאוכלים ממש נבילות וטריפות [אין הזמן כעת לספר הכל מה שהיה עם הדרשות].

יום אחד הגעתי לישיבה אחת, ואמרתי שם דרשה, הראש הכולל אומר לי, איך אני יכול לדעת שאתה צודק בדבריך, אמרתי לו: הלוואי שתראה לדעת, אני מוכן ללמד אותך שחיטה בדיקת הסכינים בחינם, ואתה תלך לבדוק, ותראה הרבה יותר ממני.

הראש ישיבה שמח מאוד, והיה מוכן לשמוע הכל מה שאני אגיד לו.

אני מספר לו את הסיפור עם הרבנית ע"ה, שנתנה לי לקרוא את הספר בעיר קראקא, ואמרתי לו שהחלטתי להדפיס 5000 ספרים ולשלוח בחינם, וסיפרתי לו על התכנית מאיפה אני אקח כסף על זה. הוא התרגש מאוד מהסיפור הזה. אמרתי לו שיש לי בעיה גדולה, ואומר לי אני מוכן לעזור לך במה שאתה צריך, ואמרתי לו שיש לי בעיה, שאני צריך כתובת מאיזה מקום ציבורי כמו ישיבה, שהספר הזה יצא על הכתובת הזו, שלא יחשדו בי שאני הוצאתי את זה, הראש ישיבה ענה לי בסדר, תכתוב הכתובת של הישיבה שלי, אמרתי לו שזה כרוך בסכנה, שהם יכולים, ובוודאי יבואו לראות מי הדפיס את זה, כי זאת הפצצה הכי חזקה נגד מאכילי טריפות. אמר לי: אני מסכים ולא מפחד, ואני אגיד להם שאני לא קורא אידיש, ואני לא יודע מה שכתוב שם.

הדפסתי הספר עם הכתובת שלהם, ובאמת הגיע אליו מכתב באנגלית שהולכים להרוג את אלו שהדפיסו הספר הזה.

אחר כך בא אחד מבעלי האיטליזים אל הישיבה, והתחיל לצעוק על הראש ישיבה למה הדפסת את זה? הוא ענה לו על המקום, אל תצעק כאן! זה ישיבה וכולל, אם אתה צועק אנחנו קוראים למשטרה, והתחיל לדבר בנחת, ושואל אותנו, למה הדפסת הספר הזה? הוא מתחיל להסתכל, ואומר לו: אני לא יודע אפילו מה כתוב כאן, אני לא קורא אידיש, ושואל אותנו מה מדובר כאן? עונה לו [החיה] בצורת בן אדם, כאן כתוב שאסור לאכול בשר וסטייקס וכו', ענה לו דבר ראשון, תביא לי הרבה בשר לישיבה שלי, אין לי כסף לקנות בשר!!! הבן אדם הרגיש שעושה צחוק ממנו, ואמר לו איפה כל הספרים?

ענה לו הראש ישיבה לך תבדוק בכל הבנין, ותיקח מה שאתה מוצא. ובוודאי לא מצא כלום. [המשך יבוא בע"ה בדרשה אחרת].

של דבר מאכילים יהודים נבילות וטריפות, ואם ח"ו יהרגו אותי, שישלחו בדואר (אחרי הפטירה שלי מידי שבוע בשבוע, "תיעוד למכתבים הללו, אפשר למצוא בספר "קול השוחטים").

וכך היה, לאחר כמה שבועות כשהמכתבים נשלחו בדואר, תיכף הבינו שזה עבודה שלי, ובא שוחט עם מטוס פרטי לשחיטה, בסומור סט פנ. ומצא שם שוחט ומשגיח ושאל אותם איפו יודל'ע? והראה להם את הרובה, ואמר להם בעוד כמה דקות, אכניס ליודל'ע כדור בראשו וגמרנו.

השוחט יב ענה לו, שאני מעמיד סכינים למטה במפעל, ובנתיים עלו למעלה בבית שהייתי שם, וסיפרו לי, והתחבאתי על הר גבוה בין השיחים, ואמרתי להם שכשתעבור שעה וחצי, והשוחט יסע הביתה, תקראו לי!!!

והלכתי ועליתי בין השיחים לראש ההר. וב"ה ניצלתי ממוות לחיים.

רואים מזה גודל צידקתה של הרבנית, שלא הורידה אפילו דמעה אחת, כשאמרתי לה שאני מתבקש לישיבה של מעלה, אשרי חלקה שזכתה לדברים גדולים כאלו.

יש עוד כמה סיפורים שאמרתי ואין לי זמן לכותבם, כעת.

עוד אספר סיפור מדהים, איך שיש לרבנית חלק גדול בעבודתי, הכי הגדולה נגד השחיטה:

מעשה שהיה כך היה: בשנת תשל"ג אחרי שחזרנו הביתה לפני ראש השנה, וגרתי אז בווייליאמסבורג, והרגשתי שהם עוקבים אחרי להרוג אותי ל"ע, שלחתי שליחים לבדוק בביתי, ברחוב 171 טיילר סטריט, וראו איך שהבן של השוחט הוא גיבור חיל, ועוד אחד, עומדים ליד הבית שלי.

שלחתי את הרבנית להעביר ביום אחד את כל הדירה שלי 171 טיילר סטריט, והיא ואחותה עבדו ביחד, וביום אחד העבירו את כל הדירה, למקום שגרים האיטלקים, ברחוב 1472 - 79 סטריט, כדי שאוכל להגיד להם שיש לי כבר כל המאפיה האיטלקית איתי.

הרבנית ע"ה נסעה ליום אחד ואחותה עזרה לה, והעבירו את כל הדירה לבנזנהויז.

שם התחלתי לארגן "וועד הכשרות" כדי להילחם בגדול, נגד הערב רב, המאכילי טריפות. (שוחטים עם סכינים פגומים).

הייתי ער כמעט כל לילה עד אשמורת הבוקר, פעם אחת בשעה 1 בלילה באה הרבנית ע"ה עם ספר קטן שנדפס בארץ ישראל, עם הכשר של הבד"ץ עדה החרדית, ושם היה כתוב הסיפור של שני המאכילי טריפות בעיר קראקא, הספר היה בשפת האידיש. הרבנית אמרה לי: אתה חייב לקרוא הספר הזה!!!

אני עונה לה, שאין לי זמן לסיפורים, כי הוצאתי אז לאור חוברות "מדריך לכשרות", שהייתה עבודה מאוד קשה, והיא לא עוזבת אותי, ואמרתי לי: אני נשארת כאן, עד שתקרא קצת, ראייתי שאין לי ברירה, ובדוחק גדול, רק לעשות רצונה, התחלתי לקרוא.

ובאותו הלילה, לא עצמתי עין עד אור הבוקר [ואגב, וכל אחד שיקרא את הסיפור, גם לא יוכל לישון כל הלילה, תנסו ותראו], החלטתי שהספר הזה, שווה יותר מאלף ספרים, שאני אכתוב על נושא הכשרות.

העלון הזה מוקדש לעילוי נשמתה הטהורה
של הרבנית טובא בת הרב חיים אליהו ע"ה שנלב"ע ב"א סיון תשע"ג